

Mandag 13. juli 1942

DEN FRIE PRESSE.

Hvor trives noe godt og skjønt
og stort i tvang?
Kvel engen- grasset blir ei grønt;
bind ørnen, dør den på sin synt;
stans kilden, som med sang begynt
har raskt sin gang,
og den en giftig sump vil bli.
Naturen hater sterk og fri,
al tvang.

Disse skjønne linjene som Henrik Wergeland skrev i 1840 til 400-årsjubileet for boktrykkerkunstens oppfinnelse, er bare et vitnesbyrd blant tusener om hva denne Norges store sønn i sin høye himmel mener om det urettslige skuespill som NS har oppført her i landet siden det "overtok makten", d.v.s. siden det overtok det indre nedbrytningsarbeidet som tyskerne vet er en forutsetning for det 3. rikets maktstilling i det knekkede Norge.

Til Norges are bruk din makt,
din makt, vår frie presse.

Det er attar Wergeland som taler og som i et glimt ser vi hva den norske presse var og hva den er. Er? Det gis ikke lenger noen norsk presse. Det gis overhodet ingen fri presse, det gis ingen nasjonal presse i de hærtatte land som prøysserhelen har trakkert ned. Vi ser hvordan tyskerne brer seg som en kreftskade i vår industri, det er knapt en avkrok av vårt økonomiske liv som de ikke har smittet. Men våre folks sjelelige resurser stikker dypere og de skal hjelpe oss over alle trængler. Å undergrave disse resurser i vårt eget sinn - det er den oppgave som det 3. rike har betrodd NS. Men det vil aldri lykkes. Den norske kirke og den norske skole har telt. "Himlenes her er med oss" sa Henrik Wergeland og intet menneske har vært så varm for sitt land og menneskers rett som han.

- 0 -

Bertil Stålhane

uttaler i sin bok "Tala Svenska" (Stockholm 1941) bl. a.:

"Det Tyskland vi nå møter og som nå vil trenge seg på oss, er no helt annet enn det religiøse og fornyelsens og det uforferdede sannhetsøkende Tyskland: Luthers, Kants, Lessings, Goethes og Leopold von Sankes Tyskland. Det som vi nå møter er nazismens 3. rike som har valgt hausseens økonomiske og prøyssens militære penetrasjons- og erobringpolitikk til sin arvelødd. Det som vi møter er et diktatur som utrykkelig forkaster fundamentale deler i den tyske kulturarv, hvis overordentlige store verdi bare bestrides av nettopp den som for dømmar de humane frihetsidealer, forkaster det objektive sannhetsøkende og setter viljen til makt høyere enn toleransens og barmhjertighetens bud.

- 0 -

Zarathustra:

Mange av budene i "Also sprach Zarathustra" passes i dag meget effektivt inn i den indre tyske propaganda.

Om krigens ide heter det f.eks.: "I skal elske freden som et middel til nye kriger, - og den korte fred mer enn den lange. - Jeg råder Eder ikke til arbeid, men til kamp. - Jeg råder Eder ikke til fred, men til seier. - Eders arbeid skal være en kamp, Eders fred en seier. -"

Om kvinnens stilling heter det bl. a.: "Mannen skal oppdras til krigen og kvinnen til krigarens vederkvegelse. Alt annet er dårskap."

- o -

Friedrich Nietzsche (1844-1900)

er det 3. rikes filosof framfor alle andre, et symbol på det nye Tysklands vilje til makt og selvhøvdelse utover godt og ondt. I Nietzschearkivet i Weimar er det nylig bygget en praksal som har til formål å tjene utbredelsen av Nietzschekultus.

Vi gir her noen prøver på Nietzches sentenser:

"Livet er strid".

"Hav farlig".

"Overmennesket har ikke nøle med å være ond (bøse) om hans mål krever det; han bør være modig og ikke god."

"Engelsk imperialism og engelsk hykleri betegner kulturens laveste nivå."

"Kremære, kristne, kjør, kvinner engelskmenn og andre demokrater trives sammen."

- o -

Norsk humor

trosser diktaturet:

Sjøpetter har et humor som ingenting biter på og hemninger har han aldri vært plaget av.

En dag sto han i polke for å få seg en "Fillepeller", men ble dessverre ikke ekspedert på grunn av visse formelle forhold, hvorpå Sjøpetter ser seg om etter hjelp og oppdager en tysk offiser som han usjenert tiltaler: "Arru. Kanke du hjelpe meg å få en "Fillepeller" a?" Tyskoren ryster på hodet, hvorpå Sjøpetter høylytt ytrer: "Eike dere kommet for å hjelpe oss 'a?"

x

Sjøpetter bestiger en overfylt trikk, mønstrer det sure og søvnige publikum et øyeblikk og roper så av sine lungers fulle kraft: "Lenge leve kongen. Hurra for den gamle regjeringa." Etter å ha nytt det rykk som går gjennom forsamlingen, sier han med et bredt flir: "Nå ble dere redda nå."

x

En hirdmann i uniform bestiger trikken og stiller seg ved siden av Sjøpetter. Sjøpetter gir seg til å fiksera ham opp og ned og mer og mer mangående. Tilslutt utbryter hirdmannen rasende: "Hva er det De gjør på, mann?" Sjøpetter som kan litt tysk, sier: "Bitte?" Hirdmannen trekker straks øynene til seg og hopper av på neste holdeplass, mens Sjøpetter roper transferende etter ham: "Hils mora di 'a!"

- o -

Rakner det for NS?

Det fortelles at fylkesfører Fredson i Tromsø og kredsleder Olsen er blitt avsatt og utskutt av partiet etter ville fylleorgier. Hirdsjefen i Harstad er også avsatt. På Botodden skal den kjente nasist Stenstad være arrestert og dømt til fengselsstraff for svindel. Den nye sjef for Frisidirektoratet, Kålse, er fjernet etter alvorlige korrupsjoner.

Hvordan NS holder sitt medlemstall oppe.

Gamle NS medlemmer som ikke ønsker å stå i partiet, oppnår ikke å bli strøket i de forskjellige grupperes medlemsfortegnelser, selv om de beviselig har sagt seg ut skriftlig. Utmeldelsene blir ganske enkelt underslått. Hvis et tidligere medlem som melder seg ut er så uforsiktig å etterkomme kretsforerens krav om "saklig begrunnelse", risikerer han bare å bli satt fast for sine "illoyale" ytringer.

- 0 -

"Kongens menn"

finnes overalt, også blant forælle medlemmer av NS. Hvis du skulle få kjenskap til at en konkret person er "Kongens mann", så bring ikke denne vidan videre, ikke en gang til dine nærmeste om disse er aldri så sikre jøssinger. Det kan ellers koste vedkommende livet eller friheten. Mer enn en "Kongens mann" har måttet forlate landet fordi hans eller hennes fortrolige har latt falle hentydninger som er kommet assister eller stripede for øret.

- 0 -

Ukeoversikt.

Uken 5/7-11/7: Situasjonen har utvilsomt lysnet i denne uken.- Nederlaget i Libia, Tobruk og Sebastapols fall var deprimerende og skapte en stemning av motløshet i forrige uke.- Militært sett har utvilsomt også de fordeler som tyskerne har vunnet ved disse erobringer stor betydning. Den russiske svartehavsflåte har tapt sin gode basis, og må nå forlegge sin hovedbasis til havnene i Kaukasus, hvor det neppe finnes de muligheter for reparasjoner og fornyelser som i Sebastapol.- På den annen side har jo russerne vist en forbløffende evne til å flytte med seg sine tekniske anlegg, og en må ha lov til å regne med at de ikke er ikke helt effektive muligheter i denne henseende i Kaukasus.- Tapet av Tobruk har gjort det lettere for akselmaktene å få fram forsyninger til armeen i Egypt, en fordel som de sikkert også vil utnytte.- Videre har det til en viss grad vanskeliggjort de alliertes operasjoner til sjøss i Middelhavet.- I hele uken har imidlertid general Auchinleck ikke bare holdt stand ved El Alamein, men delvis tvunget aksetroppene bakover. Også han har fått forsterkninger. En må fremleis se med spenning på utviklingen her.- Det er mulig at det kan ha vart en del 5. kolonne virksomhet som har medvirket til nederlaget.- I tilfelle må en gå ut fra at det er ryddet opp i dette.- Mulighetene er også tilstede for omgående bevegelser gjennom ørkenen, og avskjæring av forbindelseslinjene, hvorved Rommel som utvilsomt har det vanskelig på mange måter, vil komme i en meget kritisk situasjon. - I uken har det vart utkjempet vesentlig artillerikamper på fronten i Egypt, og det hersker nærmest en pause i kampen. Britiske mobile kolonner har dog vart i virksomhet og i avsnittet i nord har de ødelagt tanks og tatt en del fanger. De allierte jagerfly har øket sin virksomhet og angriper stadig aksens troppekonsentrasjoner, tanks og transport, noe som kan bli av vesentlig betydning for de alt på forhånd utkjørte tropper.- Også aksen har dog reserver i sine fallskjermstropper i Hellas og på Kreta, - og det står igjen å se hva det kan gjøres med disse.- Så lenge stillingen er som nå, kan de dog neppe settes inn bak de alliertes linjer.- I Russland har det rast harde kamper og russerne har trukket seg østover fra Kurch og er gått over Donelva, som er nådd av tyskerne.- Det er også utvilsomt lykkes tyskerne å etablere en overgang.- Imidlertid er det sannsynlig at hele denne russiske tilbaketrekning er resultatet av en mere økonomisk taktikk som i første hånd går ut på å ødelegge mest mulig materiell og mannskap for tyskerne og dernest gjøre deres forbindelseslinjer lengere og vanskeligere. - Den russiske hovedarmen er fullt intakt og så lenge den kan holde seg intakt er det mindre fare.- Det må erindres, hva vi har nevnt før, at selv om tyskerne kjører voldsomt på, så kjører de nå på følgen, og spørsmålet er hvor lenge følgen holder.

Forts.neste side

Moskva bekrefter at tyskerne er gått over Don. Heftige kamper fortsetter vest for Voronez. Torsdag klarte tyskerne å trenge over elva på smal front, nå prøver de å utvide den. Samtidig svinget motoriserte tropper nordover på vestbradden. Det lykkedes disse å utvide operasjonsfeltet før de ble stoppet. Disse kamper har vært meget kostbare for tyskerne. Russerne har etter heftige kamper evakuert par byer SW for Voronez og trukket seg tilbake på Donlinjen. Det kan ikke næres tvil om at det er tyskernes storoffensiv som nå settes inn, ca. 6-8 uker forsinket, og det diskuteres i Berlin hvor de neste framstøt vil bli satt inn.

Malta har vært utsatt for voldsomme angrep i hele uken, noe som sikkert står i forbindelse med å få fram forsterkninger til Rommelsarmeer i Egypt.- Militære mål i Tyskland, det besatte Frankrike, Holland og Belgia er bombet. Det siste som ble meldt var at store styrker britiske fly har angrepet Wilhelmshafen, som er en viktig ubåtbase.- I nord ble en av de engelsk-amerikanske konvoyer på vei til Russland bombet, og tyskerne melder å ha senket 28 av 35 fartøyer. Tallene kan sikkert divideres med 2, men der har vært store tap. Tirpitz har hatt to torpedotreff. Slagskipet operer nordpå. Som det var å vente har tyskerne nå noen framgang, men det er ikke som i fjor. Lynkrigen og overraskelseskrigen er forbi.- Overalt møter de seig motstand og har svære tap, og den innsats de nå presterer gjør de med oppbyrdelse av alle og de siste krefter. Det gjelder nå enten eller for dem. Det er for tidlig å spå noe om når kreftene ebber ut, det kan komme fort, men det er mest sannsynlig at det tar tid.- I sin siste tale i parlamentet sa Churchill at vi måtte vente harde slag og at han ikke tror på noen slutt i 1942. Men hver dag som går er en dag nærmere seiren, selv om det er framgang på fronten, har fienden store tap. Soldatene får nå høre om bombingene hjemme i Tyskland og det virker. Men det er bombing over Tyskland som nå til, og den skal komme og komme kraftig. - I Østen er det stille. Det meldes fra Kina om kinesiske og amerikanske angrep på den kinesiske by Hankong. I Kiangsidistriktet har 30.000 mann forsøkt å omringe en kinesisk styrke som imidlertid trakk seg tilbake.

Siste nytt idet bladet går i pressen:

I Russland raser heftige kamper i nærheten av Voronez, hvor tyskerne prøver å få fergestedene over Don under kontroll. Et annet voldsomt slag er igang ved Chichiansk ved Donetsbekkenet, hvor tyskerne presser på østover. De tyske tap er enorme, reserver blir i all hast hentet til slagfeltet ved hjelp av alle tenkelige transportmidler.

I Egypten kjempes det ca. 5 km. vest for El Alamein. Aksetroppene ble å trenge tilbake hit ved en begrenset alliert offensiv fredag, og nå presser britene videre. Et fiendtlig motangrep sydfra er blitt stoppet. Den allierte flyvirksomhet fortsetter i stor målestokk, og tilføyer fienden meget store tap, samtidig som de tvinger Rommel til å spre transportene.

Fra hjemmefronten:

Tyskerne har forevret en ny skjensels-dåd i Norge, etter mønster av den tsjekkiske landsby Liditch. På Bulandet, en landtunge ved Herdla utenfor Bergen, har våre venner satt fyr på alle husene. Samtlige menn på stedet ble ført bort og visstnok satt i tvangsarbeide, og kvinner og barn ble transportert vekk på en annen kant. Grunnen til denne nye redningsaksjon fra tyskernes side er ennå ukjent.

Straks etter 5. juni, da de 37 gisler ble tatt i Mamsos og ført til Falstad, forekom det en ny episode i byen. Kassereersken på kinoen ble avsatt for uhøflighet mot tyskerne, og en NS ble innsatt istedet. Følgen var selvfølgelig kinstreik og demonstrasjoner, og 11 ble arrestert. Deretter ga den tyske kommandant byen kinoforbud i 3 måneder.

I anledning Kongens 70-årsdag 3. august er det under utgivelse et stort praktverk med tittelen: "Alt for Norge." Det blir trykt i kunsttrykk i Amerika, og utgis både på norsk og engelsk. Verket omfatter tiden helt fra 1905 til idag, og inneholder 4 historiske essays og 250 bilder. Meget nytt og ukjent stoff blir trukket frem, særlig fra den siste tid.